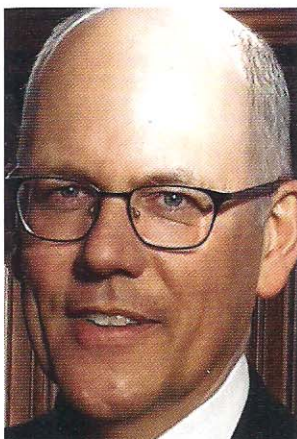

ROOFKUNST & VREEMDE IDEEËN

In de roman *Jongen met rood vest* van Hein van der Hoeven gaat een advocaat op zoek naar de herkomst van een schilderij van Frans Hals. Is sprake van roofkunst? Juridisch adviseur René Klomp las het op verzoek van *Mr.* en verbaasde zich over de "gevaarlijke onzin" die de vertelster van het verhaal te berde brengt.

DOOR RENÉ KLOMP

Spannend boek, met een sterke openingszin: "Heleen Prager moet niets van advocaten hebben." Ik heb het in één ruk uitgelezen. Maar is het ook een goed boek? Het gaat over een fictief schilderij van Frans Hals, genaamd *Jongen met rood vest*, dat kort na de Tweede Wereldoorlog door het Rijksmuseum is verworven. Advocaat Marc

Bronstein vraagt zich af of de verwerving door het Rijksmuseum in 1946 wel *kosher* is geweest, neemt contact op met een nabestaande van het joodse echtpaar dat het schilderij in de oorlog was kwijtgeraakt en stelt voor een claim in te dienen bij de Restitutiecommissie. Ik zal niet verklappen hoe het afloopt.

Het verhaal wordt verteld vanuit het perspectief van de vrouw van deze nabestaande. Dat ligt niet voor de hand, want zij is een relatieve buitenstaander in de gebeurtenissen rondom het schilderij. De schrijver heeft

echter een bijzondere bedoeling met de keuze voor dit perspectief. Het gaat hem namelijk niet zozeer om het verhaal over het terugvorderen van het schilderij, dat lijkt slechts een aanleiding om de ideeën van deze vrouw, Heleen genaamd,

omtrent het jodendom en de rol van joden in de wereld over het voetlicht te brengen. Haar man is joods, maar wil daar niets van weten. "Noem mij geen jood, ook niet in je gedachten", heeft hij tegen haar gezegd toen hij met haar trouwde en daar heeft zij zich aan gehouden. Totdat door de zoektocht van de

WAT BEZIELT DE SCHRIJVER, EEN OUD-DIPLOMAAT, OM DEZE IDEEËN IN EEN ROMAN UIT TE VENTEN?

advocaat naar het schilderij de joodse wortels van haar man onvermijdelijk aan de orde komen. Dan probeert zij haar ideeën over de rol die joden in de wereld zouden moeten spelen aan achtereenvolgens de advocaat, haar man en een oude jeugdvriendin te slijten. Die ideeën zijn, zacht gezegd, nogal merkwaardig. "Spirituele

joden moeten de wereld redden", aldus Heleen.

"Mijn theorie, als ik 't zo mag noemen, gaat ervan uit dat alle joden een bijzondere kracht in zich hebben. Die ze op geestelijke, maar ook op materiële zaken kunnen toepassen. Het is jammer dat veel joden van hun spirituele missie zijn afgeweken. Bankiers, industriëlen, filmsterren en sporthelden verspillen hun talenten aan het najagen van wereldse roem en rijkdom. Logisch dat zij dankzij hun bijzondere eigenschappen succesvol zijn." (p. 84).

En zo gaat het nog even door. Ze vindt dat de advocaat niet in een Porsche zou moeten rijden en dat haar oude jeugdvriendin, ook joods, niet zo fanatiek had moeten tennissen ("Dat streberachtige joodse..."; p. 128). Wat een onzin! En wat een gevaarlijke onzin. Juist het generaliseren, het aan een heel volk toekennen van een bepaalde eigenschap kan, zoals bekend, tot catastrofes leiden.

Natuurlijk moet je altijd een onderscheid maken tussen de mening van een schrijver en hetgeen hij zijn romanpersonages in de mond legt. Hij hoeft het

HEIN VAN DER HOEVEN, *JONGEN MET ROOD VEST*, UITGEVERIJ IN DE KNIPSCHIEER

+ GOED GESCHREVEN...

- ... MAAR GEEN GOED BOEK

niet met de ideeën van zijn romanpersonages eens te zijn, dat begrijp ik. Maar wat bezielt deze schrijver, volgens de flaptekst een oud-diplomaat, om deze ideeën in een roman uit te venten? Ik heb geen idee. Volgens dezelfde flaptekst heeft hij meegewerkt aan een boek over vijftientig jaar Buitenlandse Zaken-cabaret, genaamd *Apekool*. Daar heb ik niets aan toe te voegen.

René Klomp is juridisch adviseur. Hij doceert 'Kunst en recht' aan de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Utrecht.

*)

Noot van de uitgeverijredactie:

Het personage Heleen zit überhaupt vol met vooroordelen (tegen advocaten, tegen Amerika, tegen sexy geklede vrouwen). Het zal de lezer opvallen dat Heleen met haar ideeën geen enkel succes heeft: ze weet niemand in het boek te overtuigen.